

Lunds universitet
Statsvetenskapliga institutionen

STVA22
VT14
Handledare: Elsa Hedling

För regionen - i tiden

regionalpolitikens nya förutsättningar och den interregionala
konkurrensen

Johanna Lantz
Matilda Lindberg

Abstract

Med införandet av den gemensamma marknaden i EU ändrades förutsättningarna för regionalpolitiken. I den här undersökningen är syftet att synliggöra dessa förändringar genom att fokusera på två fenomen: regional samverkan och sub-nationell representation. I två fallstudier - E20-projektet i Västra Götaland och Region Skånes representationskontor i Bryssel - genomförs en textanalys baserad på teorier om nyregionalism och interregional konkurrens för att förklara dessa fenomen. I undersökningen går det att utläsa hur regioner fått ett större ansvar för att själva skapa förutsättningar för utveckling och tillväxt. De två fenomen som vi undersökt framstår efter studien som regionernas sätt att anpassa sig till de nya förutsättningarna. Slutsatsen är att det vi valt att kalla den interregionala konkurrensen framträder som drivkraften bakom anpassningarna och kan förklara fenomenen. Efter studien framträder en bild av regionen som en aktör på en konkurrensutsatt politisk arena där en anpassning till de nya förutsättningarna är nödvändig.

Nyckelord: regionalpolitik, nyregionalism, sub-nationell representation, regional samverkan, interregional konkurrens

Antal ord: 10844

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och frågeställning	1
1.2	Undersökningens upplägg	2
1.3	Tidigare forskning	2
1.4	Avgränsningar och inledande definitioner	3
2	Bakgrund: från regionalism till nyregionalism	4
2.1	Regionalisering	4
2.2	Tillväxt	4
2.3	Enhetsakten	5
3	Teoretiska ramar: nyregionalism och interregional konkurrens	7
3.1	Nyregionalism	7
3.1.1	Regionen som tillväxtskapare	7
3.1.2	Governance	8
3.1.3	Fjernivåstyrning	9
3.1.4	Nätverk och partnerskap	9
3.1.5	Regionalpolitik och nyregionalismen	10
3.2	Interregional konkurrens	11
4	Metod och material	13
4.1	Undersökningens design	13
4.1.1	Fallstudie	13
4.1.2	Val av fall	14
4.2	Analysmetod	15
4.2.1	Textanalys	15
4.2.2	Operationaliseringar och analysstrategi	16
4.3	Material	16
4.3.1	Dokumentstudier	16
4.3.2	Intervju	17
5	Analys - medfinansiering och sub-nationell representation	19
5.1	E20-projektet	19
5.1.1	Medfinansiering	19
5.1.2	Förhandlingar och omprioriteringar	20

5.1.3	Interregional konkurrens?	21
5.1.4	Sammanfattning	22
5.2	Region Skåne i Bryssel	23
5.2.1	Sub-nationell representation	23
5.2.2	Skåne European office	24
5.2.3	Interregional konkurrens?	26
5.2.4	Sammanfattning	27
6	Slutsats - för regionens bästa	28
6.1	Förändrade förutsättningar	28
6.2	Interregional konkurrens	29
6.3	Avslutning	30
7	Referensförteckning	31
8	Bilagor	35
8.1	Bilaga 1: intervjuguide	35
8.2	Bilaga 2: analysschema	36

1 Inledning

I den plan för det nationella transportsystemet 2014-2025 som fastslogs under våren 2014 återfinns utbyggnaden av E20 genom Västra Götaland. Detta var inte en del av den ursprungliga planen men efter förhandlingsarbete och, framförallt, löften om finansiella bidrag - medfinansiering - från regionens, näringslivets och kommunernas sida har nu vägutbyggnaden givits prioritet i planen.

År 2009 bryter sig Region Skåne ur det sydsvenska samarbetet SydSam, som sedan början av 1990-talet har ett representationskontor i Bryssel, och startar två år senare ett eget representationskontor i samma stad för att bevaka den egna regionens intressen. Bedömningen gjordes att regionen skulle klara sig bättre på egen hand. Samtidigt som intensivt påverkansarbete pågår i EU-kommissionens korridorer står regionen fortfarande utan permanenta representanter i Stockholm som utgör bas för den nationella politiken. Dessa exempel är två i raden av många yttringar för de nya förutsättningarna för regionalpolitiken. År 1986 tas initiativet till den gemensamma marknaden i EU i samband med införandet av Enhetsakten. I och med detta tappar nationen sin ställning som den huvudsakliga motorn för tillväxten då kapital och investeringar lättare kan röra sig över dess gränser. Det är i samband med detta som regionen seglar upp som en viktig politisk enhet när det gäller tillväxtskapande och begreppet regional utveckling kommer att prägla regionalpolitiken. Vilka implikationer har dessa nya förutsättningar för regionernas handlingsutrymme? Går det att tala om en konkurrens mellan regioner? Kanske även inom ett lands gränser?

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med denna undersökning är att synliggöra de förändrade ramar som den svenska regionalpolitiken verkar inom sedan införandet av den gemensamma europeiska marknaden och hur det påverkat regionen som en konkurrensutsatt politisk enhet. Mot bakgrund av detta konkretiserar vi studien genom följande frågeställning:

Hur kan regional samverkan och sub-nationell representation förklaras mot bakgrund av de förändrade förutsättningarna för regionalpolitiken?

1.2 Undersökningens upplägg

Med utgångspunkt i nyregionalismen redogörs för flernivåstyrning, regionen som tillväxtskapare, partnerskap och nätverk. Vidare redogör vi för en kompletterande teori, interregional konkurrens, en teori som tillåter en analys av regioners förutsättningar och förhållande till varandra. I två fallstudier belyser vi sedan hur dessa förändringar av regionalpolitiska förutsättningar tar sig uttryck i realpolitiken: E20-projektet i Västra Götalandsregionen och Region Skånes representationskontor i Bryssel. Utifrån detta analyseras förutsättningarna och villkoren för regionalpolitiken efter enhetsakten.

1.3 Tidigare forskning

De teoretiska utgångspunkterna i denna studie är nyregionalism och interregional konkurrens.

Regionen som studieobjekt var från början ett föremål som studerades inom geografin (Gren & Hallin, 2003). En stor del av forskningen och litteraturen kring regionen framträder inom kulturgeografin. Bland vanliga infallsvinklar kan här nämnas regionen som samhällsbyggare och identitetsskapare. Under senare delen av 1900-talet började forskare rikta intresse från nationalstatens roll för välstånd och konkurrenskraft till regionens allt mer betydande roll (Mitander m.fl. 2009, s. 13). På så vis blir regionen en politisk relevant analysenhet och därmed av relevans inom statsvetenskapen.

Forskning på konsekvenserna av regionens ökade betydelse har framförallt fokuserat på demokrativärden, i linje med Lundquists resonemang om det offentliga etoset (Lundquist, 1998). Dessa analyser av den förändrade regionalpolitiken är också mer aktörsinriktad, med en styrande elit i fokus. Här har vi dock valt att utgå från en annan kompletterande teori, interregional konkurrens. Det är också ett begrepp som behandlas inom samhällsgeografin. Här kan forskare som David Harvey och Dalia Mukthar-Landgren nämnas, båda med ett tydligt kritiskt perspektiv och fokus på följderna av konkurrensen för regionen/staden som välfärdsförsörjare (Harvey, 2011, Mukthar-Landgren, 2005). Även ekonomer (Kitson, 2004, Čučović m.fl. 2013) har intresserat sig för det som på engelska kallas regional competitiveness men då framförallt ur en rent ekonomisk synvinkel: vilka regioner klarar sig bra i konkurrensen? Hur blir regioner konkurrenskraftiga? Hur mäter vi konkurrens? I internationell forskning kring regionalism och nyregionalism har Keating (1998) haft en framträdande roll. I svenska sammanhang kan Gren (2002) samt Jerneck och Gidlund (2001) nämnas som studerat regionala förändringsprocesser.

1.4 Avgränsningar och inledande definitioner

Undersökningen, och dess slutsatser, bygger på en syn på regioner som konkurrensutsatta politiska och ekonomiska enheter som verkar inom, och deltar på villkor satta av, de institutionella ramarna som följer av EU:s inre marknad. Analysen är därför inriktad på strukturella företeelser och förhållanden. Det är viktigt att påpeka att en mer aktörsinriktad analys möjligtvis gett andra resultat men i syfte att framförallt belysa regionalpolitik ur ett institutionellt perspektiv har denna analytiska utgångspunkt valts.

Vi har genom att fokusera på begreppet interregional konkurrens antagit en kritisk utgångspunkt vilket kommer att prägla analysen. Här anser vi att valet är motiverat för att visa en annan bild av situationen än den aktörsfokuserade som är den dominerande. Detta ska inte ses som ett försök att motsäga tidigare forskning utan endast tillföra en ny dimension i analysen. En strukturell analys motsäger alltså inte en aktörscentrerad analys.

Då syftet med undersökningen är att belysa företeelserna regional samverkan och sub-nationell representation krävs det att vi först klargör vad som avses med dessa begrepp. Regional samverkan definieras här som samarbete mellan aktörer på en regional nivå, antingen i syfte att driva ett specifikt projekt eller som ett mer institutionaliserat partnerskap. Sub-nationell representation har här begränsats till regionala representationskontor i Bryssel (här i betydelsen EU).

Vi nämner även regional utveckling, regional utvecklingspolitik och regional tillväxt i uppsatsen varpå det kan vara bra med ett kort klargörande av dessa begrepp. Begreppet regional utveckling har idag en bred innebörd som inkluderar en rad politikområden som exempelvis näringspolitik, arbetsmarknadspolitik, kulturpolitik, miljöpolitik, bostadspolitik och utbildningspolitik. I budgetpropositionen regeringen lade fram till riksdagen för 2008 föreslogs det att politikområdet som tidigare benämnts regional utvecklingspolitik skulle byta namn till regional tillväxtpolitik (prop. 2007/08:1, utgiftsomr. 19, s.13). Idag är målet med den regionala tillväxtpolitiken "Utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft" (Regeringen, 2014). Den regionala tillväxtpolitiken ska även vara hållbar i den mån att nuvarande och kommande generationer kan erbjudas sunda ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden (ibid.). Tillväxtbegreppet har således fått en central roll i den regionala utvecklingen. Med det i åtanke använder vi begreppen regional utveckling och regional tillväxt parallellt då båda antas skapa utveckling i regionen. Även om faktorer så som utbildning, vård och omsorg är viktiga utvecklingsförutsättningar ligger fokus inte på dessa i vår undersökning.

2 Bakgrund: från regionalism till nyregionalism

För att förstå det vi här kallar för interregional konkurrens krävs en kortare bakgrund till regionernas utveckling från administrativa indelningar till tillväxtmotorer med en hög grad av självstyre.

2.1 Regionalisering

Innebörden av begreppen regionalism och regionalisering varierar beroende på vilken tid såväl som geografisk dimension som åsyftas. Den tidiga regionaliseringen i västvärlden syftar på den tid kring 1960-talet som präglades av uppbyggandet av välfärdssamhället. Regionen fick då en betydande roll eftersom centrala delar av välfärdssystemet hanterades där (Gren, 2002, s. 9).

I Sverige fungerade den nationella regionalpolitiken främst som en omfördelningspolitik med riktade investeringar och stödpaket till utsatta regioner. Detta för att skapa en sammanhållning i ett land med skilda regionala förutsättningar (Mitander m.fl. 2013, s. 11). En decentraliseringsprocess inleddes där beslut om att införa mindre administrativa enheter i regionerna fattades, främst för att avlasta centralstaten (Gren, 2002, s. 18). Det var således en decentralisering av funktionell karaktär snarare än en decentralisering av mandat och ansvar (Mitander m.fl. 2013, s. 12). I den regionalism som utmärker den här tiden framstod inte regionen som en konkurrerande maktenhet till nationalstaten. En ekonomisk självständighet och avsaknaden av överstatlig påverkan från EU gjorde att den politiska makten fanns på nationell nivå (Gren, 2002, s. 19).

2.2 Tillväxt

I början av 1990-talet blev tillväxtskapande det första tvärpolitiska målet i Sverige (Pierre, 2009). 90-talskrisen innebar en avstannande resurstillväxt i offentlig sektor, något som inte kunde avhjälpas på nationell nivå, och det blev här regionernas eget ansvar att själva skapa förutsättningar för tillväxt. Regional delaktighet blev viktig, likaså nödvändigheten i att utgå från lokala förutsättningar (SOU 2007:13, s. 191). Detta är också centralt i den parallella utvecklingen mot en alltmer globaliserad värld. I och med minskade handelshinder och mer lätttrörligt kapital blev de lokala och regionala förutsättningarna viktiga för att

locka till sig investeringar från transnationella företag. Infrastruktur, serviceutbud och boendemiljö blev viktiga och det blev centralt för regionerna att konkurrera om resurser med andra regioner för att tillhandahålla det mest attraktiva klimatet för investeringar och företag (SOU, 2007:13, s.187).

Regionala tillväxtavtal introducerades 1997 som ett led i den regionala utvecklingspolitiken som syftade till att erbjuda länen att i partnerskap mellan privata och offentliga aktörer komma överens om hur tillgängliga resurser skulle användas för att skapa tillväxt. Till följd av dessa introducerades år 2001 regionala tillväxtprogram. Regeringen tog 2002 ett riktlinjebeslut med detaljerade anvisningar om tillväxtprogrammets utformning. I riktlinjebeslutet efterfrågades bredare partnerskap och ytterligare koncentration på tillväxtskapande åtgärder (SOU, 2007:13, s.46-49).

2.3 Enhetsakten

Gren (2002) framhåller att en stor förändring skedde inom regionalpolitiken i den Europeiska Unionen (EU) i och med det fördrag som kom från unionen 1986. Fördraget, Enhetsakten, syftade till att skapa en gemensam inre marknad för EU (Gren, 2002, s. 17). Den inre marknaden definieras av EU som "ett område utan inre gränser, där fri rörlighet för varor, personer, tjänster och kapital säkerställs i enlighet med bestämmelserna i detta fördrag" (Europeiska unionen, 2010). Det yttersta målet för skapandet av en inre marknad var att öka den politiska integrationen mellan medlemsstaterna och att skapa en mer sammanhållen union. För att motverka de eventuella negativa konsekvenser införandet av en inre marknad kan innebära för mindre utvecklade regioner innebar enhetsakten även ett införande av en gemensam politik för ekonomisk och social sammanhållning i unionen. Sammanhållningspolitiken syftar till att minska divergensen mellan regioner, främst på utvecklingsnivå där den Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och möjligheten att söka ekonomiskt stöd från den, ska fungera som instrument (Europeiska unionen, 2010).

Sveriges medlemskap i EU sedan 1995 har kommit att påverka den nationella regionalpolitiken i stor utsträckning, särskilt genom strukturfonderna. EU har fyra strukturfonder som finansierar den europeiska sammanhållningspolitiken. Fonderna finansierar sjuåriga strukturfondsprogram där syftet är att medlemsländernas regioner berättigas stöd från fonderna till regionala utvecklingsprojekt. För att en region ska kunna berättigas stöd från fonderna ska de regionalpolitiska besluten genomsyras av fyra principer, additionalitet, koncentration, nationell medfinansiering och partnerskap. Regionerna ansvarar själva för att söka medel från de strukturfondsprogram regionen tillhör. Additionalitetsprincipen innebär att EU-medlen aldrig får ersätta nationella medel utan ska fungera som ett komplement (SOU 2007:13 s, 52). I samband med Enhetsakten och genomförandet av en inre marknad har regionen allt mer pekats ut som den enskilt viktigaste aktören för skapandet av regionala förutsättningar för utveckling och tillväxt. Kommissionen har uttryckt partnerskapet som en

önskvärd och viktig del i planeringen och implementeringen av strukturfondernas program. Partnerskapet involverar regionala aktörer, statliga aktörer och kommissionen vilket har inneburit en direkt länk för regionerna till EU. Även om staten är inblandad i partnerskapen har denna samverkansform kommit att involvera och mobilisera många regionala aktörer (Keating, 2003, s. 263).

3 Teoretiska ramar: nyregionalism och interregional konkurrens

Mot bakgrunden som beskrivits ovan redogörs här för den teoribildning som behandlar nyregionalismen. Sedan introduceras begreppet interregional konkurrens som en kompletterande teori för att utöka förståelsen för de nya förutsättningarna för regionalpolitiken.

3.1 Nyregionalism

Det har skett en övergång i Europa såväl som i Sverige från en tid präglad av regionalism till det som kallas nyregionalism. Med nyregionalism avses den process som tog fart i Sverige på mitten av 90-talet med en ökad betoning på regionen som den viktigaste aktören för att skapa förutsättningar för utveckling och tillväxt. Vi redogör här för denna teoribildning utifrån några centrala aspekter: regionen som tillväxtskapare, flernivåstyrning samt nätverk och partnerskap.

3.1.1 Regionen som tillväxtskapare

En viktig del i nyregionalismen är regionens förändrade roll när det gäller tillväxtskapande. En av de tongivande forskarna i detta avseende är Kenichi Ohmae som ur ett ekonomiskt perspektiv undersökt regionens förändrade roll i globaliseringen. I och med den ökande ekonomiska globaliseringen blev kapital, investeringar och tillväxt allt mindre beroende av nationsgränser. I denna nya kontext är det regionerna, snarare än nationerna som är flexibla nog att anpassa sig till de nya förutsättningarna. I och med att fokus i den ekonomiska politiken ligger på det globala planet kan regionernas betydelse för tillväxten förklaras (Ohmae, 1995, s. 86, 89). Tillväxtfokuset inom nyregionalismen behandlas även av Gren (2002), som också framhåller globaliseringens roll i regionens ökade betydelse som ekonomisk tillväxtmotor.

En viktig beståndsdel i nyregionalismen är det nya marknadsföringsfokus som införandet av den gemensamma marknaden lett till. Regioner upprättar egna utvecklingsorgan och arbetar med lobbying i EU genom representationskontor (Gren, 2002, s.34-43). En central del av nyregionalismen är alltså regionens nya roll som pådrivande aktör när det gäller tillväxtpolitiken och marknadsföringen av regionen som attraktiv för investeringar. Regioner ser sig själva som ansvariga för sin ekonomiska utveckling och handlar därefter. Det har också skett en förändring

i den statliga regionalpolitiken där man gått från utjämning mellan regioner som huvudsakligt syfte till den nuvarande regionala utvecklingspolitiken som präglas av regioners ökade självständighet och där en konkurrens mellan regioner med olika förutsättningar har blivit synlig (Hedlund & Montin, 2009, s. 18).

3.1.2 Governance

För att beskriva det som kallas Multi Level Governance eller flernivåstyrning krävs en kort introduktion till begreppet governance. Governance är ett omtalat begrepp inom förvaltningslitteraturen och nämns ofta i samband med att det skett en förändring i statens styrningsmetod från "government till governance" (Hedlund & Montin, 2009; Pierre & Sundström, 2009). Forskningen är inte enig om till vilken grad övergången skett, där exempelvis Pierre och Sundström argumenterar för att styrningen till stor del präglas av inslag av både government och governance (Pierre & Sundström, 2009). Generellt benämns dock övergången som en rörelse från en centralstyrd hierarkisk politik till en styrningsform präglad av medborgarorientering, nätverk och partnerskap (Pierre & Sundström, 2009, s. 9). I governance blir politiken ett utfall av samverkansprocesser mellan olika typer av aktörer. Aktörer från näringslivet, det offentliga, frivilligorganisationer och andra intressegrupper ingår i nätverk som hålls samman av resursberoenden, en tanke om att alla behöver varandra för att kunna lösa de samhällsproblem de samlas kring (Pierre & Sundström, 2009, s.13). Det går alltså att tala om att det handlar om en rörelse från en top-down till en bottom-up-präglad process.

Hedlund och Montin pekar på tre utmärkande drag i politik med governanceinslag. För det första har det skett en förändring i den sammanhållna statsförvaltningen till en politik där administrativa enheter agerar likt självständiga aktörer både nationellt sett och i förhållande till EU. För det andra finns det ett ökat inslag av projektpolitik där projektmedel är en väsentlig finansieringsform, med finansiella medel riktade åt specifika projekt under en begränsad tid. Slutligen bygger politikskapande mer på samarbets- och partnerskapstänkande där det finns en föreställning om att samförstånd kan formas bortom politiska, sociala liksom ekonomiska intressen. På så vis betonar samarbetspolitiken det gemensamma och bortser mer från samhälleliga intressekonflikter (Hedlund & Montin, 2009, s.22-23).

I och med inträdet i EU tillförs ytterligare en dimension i samhällsstyrningen. Förutom den tidigare horisontella förskjutningen från centralstyret till nätverk med aktörer från näringslivet, intresseorganisationer, politiker och tjänstemän sker nu också en vertikal förskjutning till samverkan mellan aktörer från ett regionalt, nationellt och internationellt plan. Främst gäller den internationella arenan EU:s ökande betydelse i förhållande till nationalstaten (Rönblom, 2013, s. 83).

3.1.3 Flernivåstyrning

Forskningen kring flernivåstyrning fokuserar på hur centralstatens makt och förmåga att styra såväl som att forma politiken har kommit att utmanas av aktörer på andra samhällsnivåer (Bache & Flinders, 2004 s. v). En grundläggande tanke i teorier kring flernivåstyrning är att staten fortfarande har stort inflytande över den inhemska politiken men att delar av dess auktoritet gällande beslutsfattande kompetenser har förskjutits dels uppåt till EU:s beslutsfattande organ, dels utåt till näringslivet och intresseorganisationer och dels nedåt genom decentralisering till en subnationell nivå med lokala och regionala aktörer (Hooghe & Marks, 2001, s.3-4). Begreppet flernivåstyrning introducerades av Gary Marks i samband med EU:s strukturfonder och den ökade vikten av partnerskap mellan representanter från en nationell, regional och överstatlig nivå. Marks definierade då flernivåstyrning som: "a system of continuous negotiation among nested governments at several territorial tiers" (Marks citerad i Bache & Flinders, 2004, s.3).

Flernivåstyrning är ett system med avsaknad av tydliga hierarkiska strukturer mellan nivåerna. Systemet utgörs snarare av flera överlappande och sammanlänkande politiska arenor, präglade av interdependens (Bache & Flinders, 2004; Hooghe & Marks, 2001). Regioner verkar på både den nationella och internationella nivån och skapar transnationella förbindelser i processen. I ett system med flernivåstyrning är staten inte längre ensam om att skapa politik då regioner i allt högre utsträckning deltar i nätverk på den europeiska arenan där de försöker påverka utformningen för politiken inom deras territoriella gränser (Hooghe & Marks, 2001, s. 4). Det har skapats en triangulär relation mellan staten, regionen och EU:s beslutsfattande organ. Regioner influerar politiken genom att påverka på den nationella politiken, genom nätverk och genom sin direktkontakt med kommissionen som strukturfondernas partnerskap möjliggjort för (Keating, 2003, s. 269). Nyregionalismen präglas således av nätverk och partnerskap som involverar aktörer från både en horisontell och vertikal nivå och utgör en del i flernivåstyrningen.

3.1.4 Nätverk och partnerskap

I regional utvecklingspolitik finns det en betoning på att framgång kräver samarbete mellan olika aktörer (Hedlund & Montin, 2009, s. 18). Förhandlingar mellan olika samhällsnivåer är inget nytt i Sverige. Det korporativa systemet präglat av samverkan mellan näringsliv, stat/kommun och intresseorganisationer har traditionellt sett varit en viktig del i den svenska politiken (Hedlund & Montin, 2009, s. 23-24).

Nätverk har fått en viktig position i EU:s politik präglad av flernivåstyrning. I nätverk deltar många olika aktörer, offentliga, privata och frivilliga såväl som politiska, sociala och administrativa. Karaktären kan variera från en lös sammanhållning med otydliga gränser till starkare sammanhållning och tydligare gränser. I ett nätverk betonas informella utbyten mellan aktörer som förfogar över

olika resurser. Genom handlingar och utbyten inom nätverken formas policies vilket skiljer sig från den hierarkiska processen där policies är ett utfall av auktoritativa inomstatliga processer (Pierre & Sundström, 2009, s.10-11). Till skillnad från en traditionell hierarkisk byråkrati ses nätverk som innovativa, flexibla och självständiga. Vidare ses nätverken som inkluderande då fler aktörer, utan formellt bindande krav, kan engagera sig i och påverka politikens utformning. Aktiviteten i nätverk anses även främja en konsensusorientering där meningsskiljaktigheter genom förhandlingar kan leda till en samsyn (Hedlund & Montin, 2009, s. 28).

Det finns olika typer och definitioner av partnerskap. I förvaltningssammanhang nämns partnerskap som samarbeten mellan aktörer på flera samhällsnivåer, ofta det privata och offentliga (SOU 2007:13, s. 143). Partnerskap mellan det offentliga och privata fanns i Sverige redan innan EU-medlemskapet men har fått en ökad betydelse för hur regioner arbetar för regional utveckling och tillväxt (SOU, 2007:13, s 173). Det som utmärker flernivåstyrning är att det även pratas om ett vertikalt partnerskap, det vill säga partnerskap mellan statlig, överstatlig och regional nivå.

Partnerskapsbegreppet fick stor genomslagskraft i svensk regionalpolitik i samband med EU:s strukturfonder (Säll & Öjehag-Pettersson, 2013, s. 114). Till skillnad från nätverk innehåller partnerskap ofta ett tydligare ansvarsutkrävande, bindande åtaganden och ett delat risktagande bland inblandade parter (Hedlund & Montin, 2009, s. 25). Som tidigare nämnts i avsnitt 2.3 är partnerskap en av de fyra principerna för att en region ska kunna ta del av strukturfonderna. De regionala utvecklingsprogram och projekt strukturfonderna finansierar tas fram i partnerskap som sedan gäller under hela programmets planeringsprocess. När Sverige gick med i EU 1995 hade principen om partnerskap breddats till att även inkludera det privata näringslivet, fackliga organisationer och andra intressen som representerade ekonomiska och sociala intressen och som ville bidra till regional utveckling (mot. 1994/95:A422). Partnerskapsprincipen introducerades för att öka regioners involvering i den politiska beslutsprocessen och för att öka samarbetet mellan kommissionen, regionala aktörer och nationella myndigheter (Bouvet & Dall'Erba, 2010, s.504). Kommissionen ville ha inflytande över programmets planering för att se till att det blev ett instrument i regionalpolitiken och inte enbart ett statligt bidrag. Keating och Hooghe belyser att denna form av organisering i partnerskap lett till en form av kamp om det politiska instrumentet mellan de tre nivåerna, kommissionen, medlemsstaten och regionen (2001, s. 247).

3.1.5 Regionalpolitik och nyregionalismen

Efter denna genomgång av huvuddragen i nyregionalismen framträder en bild av några faktorer som utgör en del av de nya förutsättningarna för regionalpolitiken. Den präglas av ett regionalt fokus, tillväxtskapande, partnerskap, nätverk och flernivåstyrning. I denna undersökning var föresatsen också att undersöka om det är möjligt att säga något om konsekvenserna av detta, och vi har valt att rikta

fokus mot interregional konkurrens. Av den anledningen krävs här en introduktion av teoribildningen kring detta begrepp.

3.2 Interregional konkurrens

Konkurrens mellan regioner blev som tidigare nämnts aktuell i samband med införandet av EU:s gemensamma marknad och den förändrade synen på regionens roll som tillväxtskapare har ytterligare förstärkt detta fenomen. Den minskade betydelsen för nationsgränser har lett till att lokala förutsättningar fått en allt större betydelse för tillväxtskapande åtgärder. Detta har gett upphov till att regioner själva, i allt större utsträckning, blivit ansvariga för sin utvecklingspolitik (SOU 2007:13, s. 187). Gren framhåller här Boisots resonemang om att regionalpolitiken har utvecklats till ett "spel mot motståndare (game against adversaries)" där regionen konkurrensutsatts och nu konkurrerar med andra regioner om investeringar, strukturfonder och turism (Gren, 2002, s.37).

Vi har här valt begreppet interregional konkurrens för att beskriva dessa nya förutsättningar. Begreppet har tidigare definierats av ekonomer, bland annat Storper, som "the ability to produce goods and services which meet the test of standards of international markets and capacity to attract and maintain successful firms, create new jobs and improve overall quality of life." (i Čučović m.fl. 2013). Michael Kitson talar om konkurrensen som en naturlig följd av den moderna ekonomin och menar att konkurrenskraft som tidigare mätts i rena ekonomiska termer, som produktivitet, nu i allt högre utsträckning också definieras av andra faktorer som kreativitet och kunskap (Kitson m.fl. 2010).

I samband med begreppet interregional konkurrens är det relevant att tala om det Harvey kallar konkurrens mellan städer, ett slags interurban konkurrens (Harvey, 2011). Här framhåller han den nya rollen för den subnationella enheten - från ett fokus på välfärd och planering till ett fokus på entreprenörskap, partnerskap och platsmarknadsföring. Med en mycket radikal syn drar han resonemanget om konkurrens till sin spets och talar om att förutsättningarna för dagens sub-nationella politik skapar en logik där "konkurrensen tycks verka inte som en gynnsam osynlig hand, utan snarare som en yttre tvingande kraft som pressar ner sociala åtaganden och välfärdsinsatser till minsta godtagbara nivå." (Harvey, 2011, s.121). Även om det inte är nödvändigt att vara lika kritisk som Harvey i detta avseende finns här två intressanta aspekter: konkurrensens mer eller mindre tvingande karaktär samt omprioriteringar i den urbana (eller här regionala) verksamheten från välfärd till entreprenörskap. Även Gren framhåller att denna nya roll för regionen bottenar i en reaktivitet, det vill säga ett svar från regionens sida, att det inte finns något annat val än att anpassa sig efter förutsättningarna (Gren, 2002, s.34).

Vi har här, efter denna redogörelse, valt att använda begreppet interregional konkurrens i betydelsen en konsekvens av de institutionella ramarna som regionalpolitiken verkar inom och förutsätter att konkurrenskraft gentemot andra regioner är nödvändig för regionens lyckade tillväxtpolitik. Vidare avses ett visst

mått av nödvändighet i konkurrensen, det vill säga att det är svårt att ställa sig utanför denna i bedrivandet av regionalpolitik, samt ett tillstånd där regioner inom samma land blir konkurrenter.

4 Metod och material

I det följande beskrivs upplägget av vår studie samt våra val av forskningsmetod, undersökta fall samt avgränsningar och operationaliseringar. Förutom rena intersubjektivitetsambitioner syftar avsnittet till att bidra till en klarare bild av undersökningens disposition.

4.1 Undersökningens design

Denna undersökning har en kvalitativ utgångspunkt vilket gör att kontexten som omger det undersökta fenomenet har en mer framträdande roll. En kvalitativ studie kan ge en ökad förståelse för ett fenomen om det studeras och tolkas i sin kontext. Designen syftar till att undersöka även det som inte är direkt mätbart, det vill säga det som inte går att kvantifiera (Justesen & Mik-Meyer, 2010, s.35). Av denna anledning kan det i en undersökning vara motiverat med bara ett få antal fall som kan undersökas närmare.

4.1.1 Fallstudie

För att närma oss ett svar på vår frågeställning om de förändrade förutsättningarna för regionalpolitiken har vi valt att genomföra två mindre fallstudier av regionalpolitiska företeelser i Sverige. Urvalet motiveras närmare nedan i avsnittet om de avgränsningar som gjorts. Fallstudien som metod har både för- och nackdelar men bedöms vara fördelaktig här då den ger oss möjlighet att behandla flera olika typer av material, till exempel dokumentstudier, intervjuer och observationer, något som bland annat framhålls av Nilsson som en viktig styrka hos denna metod. Ytterligare en fördel är fallstudiens förmåga att tillvarata komplexiteten i en situation och visa på att flera faktorer spelar in för utfallet i en process eller en viss företeelse (1988, s. 23, 27). Slutligen är också fallstudien av vikt som metod inom den kvalitativa forskningen i och med möjligheten att undersöka en företeelse långt mer ingående än vad som ges utrymme till i en mer kvantitativ studie.

En central aspekt av den statsvetenskapliga forskningen är generaliseringsambitionen (Esaiasson m.fl. 2012, s. 27). I en fallstudie begränsas den externa validiteten till följd av det urval som görs på ett tidigt stadium. Detta behöver inte nödvändigtvis vara ett stort problem för studien så länge det finns en medvetenhet om att det som undersöks är ett fall av någonting, det vill säga ett fall som exemplifierar en viss företeelse (Nilsson, 1994, s. 24). Vi är medvetna om att

möjligheten att dra generella slutsatser om regional samverkan, sub-nationell representation och interregional konkurrens begränsats något i vår undersökning eftersom vi fokuserat på två enskilda fall. Vi gjorde dock här bedömningen att våra valda exempel utgör fall av det vill studera och därmed kan bidra till förståelsen för dessa fenomen. Som Guba och Lincoln uttrycker det är det viktigt att inte föranleda läsaren att tro att fallstudien på något vis ger en helhetsbild av en företeelse och inte heller som författare lockas att överförenkla det undersökta fallet (citerade i Nilsson, 1994, s. 47). Vårt val av fallstudie som metod är därför snarare ett sätt att tydligt exemplifiera de fenomen vi intresserar oss för, än ett uttryck för en generaliseringsambition.

4.1.2 Val av fall

I nuläget finns 4 regioner med självstyrelsemodell i Sverige: Skåne, Halland, Västra Götaland och Gotland (SOU 2011:49, s. 149). Dessa är av speciellt intresse i detta fall då de har direktvald regionfullmäktige och en mer långtgående regionalisering. Vi har valt ut två av dessa regioner för våra fallstudier. Den första är Västra Götaland då utbyggnaden av E20 är ett aktuellt projekt som väckt frågan om konkurrens mellan regioner i samma land. Här kan vi titta på regional samverkan mellan aktörer på ett mer lokalt plan. Den andra regionen som studeras är Region Skåne som valts utifrån sitt geografiska läge i en gränsregion med täta kontakter i Bryssel. Genom att studera regionens representationskontor i Bryssel var här föresatsen att undersöka hur konkurrensen kan ta sig uttryck även i förhållande till EU.

Även om vi inte har haft ambitionen att genomföra en jämförande fallstudie i strikt mening, ger de två fallen en jämförande styrka. Fördelarna med att ha två fall i stället för ett är att kontexten för fallen ofta skiljer sig åt i någon mening. Om det trots detta går att dra samma slutsatser utifrån fallen blir resultatets generaliserbarhet större än vid endast ett fall (Yin, 2007, s. 76). Kontexten för våra fall skiljer sig åt i den mening att fallet E20 studerats på ett mer lokalt plan inom Sverige medan Region Skånes representationskontor studerats på ett överstatligt plan i EUs högkvarter i Bryssel. Båda fallen har studerats utifrån de förändrade förutsättningarna för regionalpolitiken som vi har antagit är lika för de båda. Detta val gjorde det möjligt att undersöka hur den interregionala konkurrensen kan ta sig uttryck på två olika plan utifrån samma teoretiska ramverk som sedan kan användas som utgångspunkt för generaliseringar av nya fall (Yin, 2007, s. 68-69). De valda fallen har också implikationer för generaliseringsmöjligheterna. Det är därför viktigt att vara öppen för att andra fall hade kunnat säga något mer om det undersökta fenomenet (Esaiasson m.fl, 2012, s. 155).

Det ska också framhållas att de valda fallen har betydelse för utfallet av undersökningen. Varken E20-projektet eller Skåne European Office återfinns i ett vakuum utan har snarare varit aktuella under lång tid i regionalpolitiken. E20 är en mycket viktig väg för Västra Götalandsregionen som är i behov av upprustning, något som kan ha bidragit till den regionala samverkan som uppstått

kring projektet. Region Skåne är tack vare sitt geografiska läge nära Europa och mitt i Öresundsregionen en region som länge haft nära kontakter utanför Sveriges gränser och det går att argumentera för att detta kan vara en anledning till att en etablering i Bryssel sågs som mer självklar. I och med att regionalpolitikens nya förutsättningar gäller samtliga regioner, och antas ha påverkat dem på liknande vis har vi bedömt att valet av regioner är viktigt men inte avgörande för generaliseringsmöjligheterna. Vi anser att vi har möjlighet att säga något om de fenomen vi undersöker på ett mer generellt plan då det är själva kontexten som regionerna verkar i som kommer att ligga i fokus i analysen.

4.2 Analyismetod

Utifrån vår undersökningsdesign har vi här valt att genomföra en textanalys av aktuella dokument och en intervju. För vidare resonemang kring urval och intervjuupplägg se nästa avsnitt om material.

4.2.1 Textanalys

Den analysmetod vi använt oss av för att analysera vårt material till fallstudierna är en kvalitativ textanalys av systematiserande karaktär där vi har klassificerat innehållet med hjälp av ett analyschema. Analyschemat är till hjälp när man vill identifiera vissa begrepp, uttryck och företeelser. En kvalitativ textanalys kan återspegla innehållet en text på ett bättre sätt en kvantitativ analys eftersom hänsyn tas till fler aspekter än endast frekvensen av ord eller begrepp (Esaiasson m.fl. 2009, s.198).

I denna studie tillåter en kvalitativ textanalys en analys av våra undersökta fenomen i sina kontexter på ett mer djupgående vis än en kvantitativ analys. Det är dock viktigt att påpeka att inget anspråk på en renodlad diskursanalys görs. En tillfredsställande diskursanalys bedömdes ta mer tid i anspråk än vad som var aktuellt i denna undersökning. En sådan analys skulle dock kunna bidra till en ännu djupare förståelse för de fenomen vi valt att undersöka här.

En risk med en kvalitativ textanalys är att den kan få en negativ inverkan på slutproduktens intersubjektivitet om bedömningsgrunderna av materialet inte är definierade på ett klart och tydligt sätt (Esaiasson m.fl. 2009, s. 198). För att undvika detta har vi valt att strukturera våra operationaliseringar i ett enklare analyschema där vi satt upp förslag på begrepp och ord som utgör indikatorer på de fenomen vi undersökt. Genom att gå igenom materialet med analyschemat som grund har vi kunnat identifiera nyregionalism och vår kompletterande teori om interregional konkurrens. Analyschemat återfinns i bilaga 2.

4.2.2 Operationaliseringar och analysstrategi

För att bibehålla hög validitet och reliabilitet i en undersökning är en tydlighet med avseende på operationaliseringar av aktuella begrepp av största vikt (Esaiasson et. al. 2012, s. 56-65). Även om det inte rör sig om en kvantitativ studie där vi behöver mäta företeelser i strikt bemärkelse måste även mindre konkreta företeelser "mätas" i någon mening.

Här har vi lyft fram de centrala begrepp ur teorin kring nyregionalism som utgjort vår operationalisering av teorin och underlättat analysen av materialet. Operationaliseringarna är våra egna och är baserade på de tidigare presenterade teoretiska ramarna. Vi har valt att fokusera på följande företeelser för att förstå nyregionalismen: Partnerskap: formellt samarbete mellan aktörer på olika samhällsnivåer, antingen horisontellt, mellan regionpolitiker, näringsliv och intresseorganisationer, eller vertikalt, mellan regioner, EU-instanser och staten. Nätverk: samarbete av mer informell karaktär mellan aktörer på olika samhällsnivåer för kunskaps- och resursutbyte och flernivåstyrning: triangulär relation mellan staten, regionen och EU:s beslutsfattande organ där regionen deltar i policyutformningen.

För att identifiera begreppet interregional konkurrens har vi valt följande indikatorer: Regional utveckling - att regionen är den viktigaste tillväxtskapande enheten. Konkurrens - att regionen är konkurrensutsatt (här i avseende på ekonomisk tillväxt) och behöver agera därefter och "för regionens bästa" - att det finns en konsensus i regionen kring att arbeta mot ett gemensamt mål. Under undersökningens gång noterades att vissa av operationaliseringarna i analys-schemat överlappar varandra och därför kan vara svåra att skilja åt. Här har vi därför från kontexten fått utläsa vilka indikatorer som visar på vilken företeelse.

Vi har här gjort bedömningen att vi genom dessa operationaliseringar har kunnat identifiera eventuella inslag av nyregionalism och interregional konkurrens i de undersökta fallen men självklart har dessa val stor betydelse för resultaten. Av denna anledning är det viktigt att förtydliga att resultaten som framkommer av denna undersökning är en direkt följd av dessa valda operationaliseringar och ska förstås utifrån detta.

4.3 Material

Förutom rena litteraturstudier i den teoretiska delen av denna uppsats har dokumentstudier och en intervju genomförts.

4.3.1 Dokumentstudier

De dokument vi har använt oss av kan klassas som, vad Fejes och Thornberg (2009) kallar, politiska texter, skrivna på en formell politisk arena. En analys av sådana texter ger möjlighet att studera politiska processer och övergripande

systemförändringar (Fejes & Thornberg, 2009, s. 141). Dokument av detta slag spelar även en avgörande roll för organisationers handlingar och beslut varpå det blir intressant att studera och analysera dem kvalitativt (Justesen & Mik-Meyer, 2010, s. 103).

När det gäller dokumenten som studerats för denna studie har ett strategiskt urval gjorts. Här har material valts utifrån relevans i de aktuella processerna. Viktigt att påpeka är att valet av material är av stor betydelse för utfallet av studien och det är därför nödvändigt att vara medveten om dokumentens avsändare och mottagare (Yin, 2007, s. 115). I detta fall är det framförallt material från de undersökta regionernas aktörer som analyserats, något vi anser ger ett utökat tolkningsutrymme. Vi har här kunnat analysera både dokumenten och den kontext de återfinns i. Dokumenten är i huvudsak primärmaterial och våra tolkningar ger materialet en viss betydelse, varför vi försökt vara tydliga i våra operationaliseringar med avseende på vad vi belyser i materialet i vår analys.

För fallet E20 har följande dokument använts: regionfullmäktigeprotokoll inklusive handlingar, regionstyrelsens protokoll inklusive handlingar, avsiktsförklaring från regionen, åtgärdsvalsstudie från Trafikverket, regeringsbeslut, öppet brev till regeringen och en debattartikel från Västsvenska Handelskammaren. Dokumenten är från 2012-2014.

För fallet Region Skåne har följande dokument använts: Protokoll från regionfullmäktige, protokoll från regionstyrelsen, yttrande från regionstyrelsen, verksamhetsberättelse och verksamhetsplan från Skåne European Office. Dokumenten är hämtade från en tidsperiod som sträcker sig från 2009-2014. Tidsperioden har valts för att det är under denna period beslutet kring ett representationskontor i Bryssel fattades.

4.3.2 Intervju

Utöver dokumentstudier har en intervju genomförts i denna undersökning. Vi har talat med en strateg för internationella relationer inom Region Skåne, som också tidigare arbetat med SydSam-samarbetet, för att få en mer nyanserad bild av hur man från regionens sida resonerar kring arbetet med sub-nationell representation i Bryssel. Vi har genomfört ett strategiskt urval vid valet av intervjuperson där vi försökt hitta någon som genom sin position och erfarenhet antas ha bidragande information till vår undersökning, en välanvänd strategi vid informantundersökningar (Esaiasson m. fl. 2013, s. 260). En risk vid intervjuer i allmänhet är att intervjupersonen kan uppträda tendensiöst varpå det är av stor vikt att förhålla sig källkritiskt till informationen (Esaiasson m.fl. 2013, s. 285). Det är värt att förtydliga att intervjuaren har fungerat som komplement till övriga dokumentstudier för att öka förståelsen för varför Region Skåne har valt att ha representation i Bryssel och vilka fördelar det medför för regionen. För att genomföra en ren intervjustudie hade antalet intervjuade personer behövt vara mer omfattande.

I utgångsläget av denna studie var målsättningen att använda intervjuer i de båda fallstudierna. När det gäller regional samverkan och E20-projektet var

tanken att en rad intervjuer med nyckelpersoner skulle genomföras för att bidra till studien. Under arbetets gång visade det sig att detta inte var möjligt då några av de personer som ingick i vårt strategiska urval inte hade möjlighet att ställa upp. Av denna anledning valde vi att inte genomföra några intervjuer över huvud taget i denna fallstudie eftersom vi inte längre kunde motivera urvalet på ett rimligt vis.

Valet att endast använda intervju i en av de två fallstudierna har implikationer för generaliserbarheten i vår studie. I och med intervjun tillförs ytterligare en dimension till vår ena studie medan möjligheten att redogöra för det andra fallet begränsas till dokumentstudier, även om fler dokument använts i denna fallstudie. Då föresatsen i vår undersökning inte i huvudsak varit att jämföra de två valda fallen utan snarare visa på dess relevans som fall av regional samverkan och sub-nationell representation bedömer vi detta vara ett mindre problem här.

5 Analys - medfinansiering och sub-nationell representation

För att konkretisera regionalpolitikens förändrade förutsättningar redogörs här för två exempel: E20-projektet i Västra Götalandsregionen och Region Skånes representationskontor i Bryssel.

5.1 E20-projektet

E20 är en viktig del av transportnätet mellan Sveriges största städer, Stockholm och Göteborg. Vägen har länge varit olycksdrabbad och i Trafikverkets utredning bedöms tillgänglighet, restid och säkerhet behöva förbättras för att optimera vägen (Trafikverket, 2012). Även Västsvenska handelskammaren har uttryckt önskemål om en förbättrad vägstandard, bland annat i en debattartikel om vikten av infrastruktur för regionens företags konkurrenskraft (Handelskammaren, 2013-12-17). I juni 2013 fattade Västra Götalandsregionens regionstyrelse beslut om en avsiktsförklaring gällande utbyggnad av E20 i samarbete med Västsvenska handelskammaren där regionen och lokala aktörer beslutat att gå in med finansiella medel för att realisera projektet (Västra Götalandsregionen, 2013). Den regionala samverkan tar sig här alltså uttryck i form av medfinansieringsambitioner, där regionen själva går in och finansierar projekt som egentligen ligger utanför den kommunala och regionala kompetensen.

5.1.1 Medfinansiering

Svensk politik präglas av en samverkanskultur, och vid stora projekt är det vanligt att remissyttranden förekommer samt att en dialog förs mellan berörda parter. Ett förhållandevis nytt inslag i dessa fall är medfinansiering, det vill säga att inblandade aktörer har möjlighet att skjuta till medel till ett projekt (SOU 2011:49, s.153-154). I Medfinansieringsutredningen definieras termen enligt följande: "Med medfinansiering förs ett nytt förhandlingsmoment in i planeringsprocessen som innebär att två eller flera huvudmän eller intressenter diskuterar utformningen och innehållet i en samlad finansiell lösning" (SOU 2011:49, s. 155). Medfinansiering nämns första gången i planeringssammanhang i regeringens proposition *Framtidens resor och transporter - infrastruktur för hållbar tillväxt*. Här föreslås en utökning av möjligheterna för medfinansiering vid

infrastrukturprojekt för att öka flexibiliteten, åtgärdsvolymen och det gemensamma ansvaret för de inblandade parterna (prop. 2008/09:35, s. 97-98).

Det är regeringen som ansvarar för infrastrukturplanen, ett uppdrag som är delegerat till Trafikverket. Kommuner, landsting och regioner får dock lämna bidrag (så kallad förskottering) till infrastrukturprojekt och Trafikverket får i dessa fall tidigarelägga projektet i förhållande till ursprunglig plan med maximalt fem år. Detta gäller endast satsningar som omfattar mindre än 20 miljoner kronor (SOU 2011:49, s. 201-202). Dessa förskotteringar har tidigare använts på ad-hoc-basis, som tillfälliga lösningar på specifika problem, men i regeringens proposition 2008/09:35 föreslås något som snarast kan liknas vid en institutionalisering av medfinansiering som planeringsinstrument (Hultén, 2012, s. 151-156).

En viktig punkt i utredningar kring medfinansiering har varit prioriteringsfrågan. I regeringens proposition (2008/09:35) betonas att medfinansieringsinstrumentet ska vara en frivillig åtgärd och att användandet av detta instrument inte kommer att leda till att vissa projekt nedprioriteras eller får en senare byggstart (s. 97-98). Samtidigt ses medfinansiering som ett sätt att visa var nyttan för projekt är som störst, det vill säga vad som ska prioriteras. Ett resonemang som också återkommer i Medfinansieringsutredningen (SOU 2011:49 s. 160-162). Denna motsättning kallar Hultén (2012, s. 166) för paradoxal, "ett symptom på motsättningen mellan planeringens rationalistiska grund och medfinansieringens pragmatiska karaktär".

Medfinansiering är en central del i utbyggnaden av E20 genom Västra Götalandsregionen, ett projekt som efter långa förhandlingar nu återfinns i den nationella trafikplanen för 2014-2025 (Näringsdepartementet, 2014). Nedan analyseras denna process genom en dokumentstudie baserad på det analyschema som återfinns i bilaga 2.

5.1.2 Förhandlingar och omprioriteringar

I februari 2012 lämnade tre ledamöter i regionfullmäktige i Västra Götaland en motion med yrkande på en gemensam ståndpunkt för regionen när det gäller förbättringen av E20. Vid denna tidpunkt hade frågan om utbyggnaden av E20 redan varit aktuell under en lång tid men här lade man fram ett konkret förslag där man önskar att regionen snarare än att vänta in beslut från Trafikverket om prioriteringar av vägprojekt borde "driva frågan och tydligt peka ut i vilken riktning som regionen önskar att frågan ska ta" (Motion, 2012-02-06). Motionärerna menade att regionen själv måste ta initiativ i frågan. Senare samma år skickades ett öppet brev från regionala aktörer, bland annat Västsvenska handelskammaren och Västra Götalandsregionen, till regeringen där man bland annat betonade vikten av denna satsning för näringslivet och den regionala utvecklingen (Västra Götalandsregionen m.fl., 2012). Beslut om en gemensam ståndpunkt från regionens sida togs i regionfullmäktige i november 2012 och avsåg bland annat upprättandet av en gemensam avsiktsförklaring från regionens sida (Regionfullmäktigeprotokoll, 2012-11-27). Denna avsiktsförklaring, och

föregående motion, är intressanta ur två aspekter, dels är de resultatet av ett partnerskap mellan regionen, kommunerna och näringslivet, en central aspekt inom nyregionalismen (för vidare resonemang om partnerskap om samverkan, se nedan), och dels tyder de på en uppfattning hos dessa aktörer att regionen själv måste ta ansvar för sin regionala utveckling. Detta kommer till uttryck bland annat när man konstaterar att "... utbyggnaden av E20 i grunden är ett statligt ansvar ..." men att utbyggnaden går för långsamt och att det "... utöver den nationella nyttan också medför lokala och regionala nyttor" (Västra Götalandsregionen, 2012).

Samverkanstanken är tydlig i det öppna brev som regionen, handelskammaren och kommunalförbunden skickade till regeringen. Regionala aktörer har i samarbete med trafikverket utarbetat en åtgärdsvalsstudie (Trafikverket, 2012) som ligger till grund för den enade ståndpunkt som regionen antog i frågan och som kom till uttryck i detta brev (Västra Götalandsregionen, 2012). Fokus ligger här på regionens villighet att medfinansiera de sträckor av vägen man anser vara av stor vikt för regionens utveckling. Beslut om medfinansiering av E20-projektet togs i juni 2013 och låg bakom den avsiktsförklaring som redogjorts för ovan (Regionstyrelsens protokoll, 2013-06-04). Regionen nämner själva partnerskapet som en framgångsfaktor för E20-projektet och beslutet som fattas innebär att regionen själv går in med "substansiell medfinansiering av vägutbyggnaden" (Regionstyrelsens handlingar, 2013). Även i den åtgärdsvalsstudie som ligger till grund för regionens samsyn i frågan återfinns motiveringar som vikten av både samverkan med, och förbättrade förutsättningar för näringslivet (Trafikverket, 2012). I regeringsbeslutet om utbyggnaden av E20 utgör medfinansiering ett förbehåll för projektets start. Det är medfinansieringsavtalen som avgör när arbetet kan påbörjas och projektet är beroende av denna medfinansiering (Regeringen, 2014-04-03).

Hittills har analysen fokuserat på de komponenter i medfinansieringen som nyregionalismen kan förklara, men som tidigare nämnts behöver vi också föra in ytterligare teorier om interregional konkurrens för att förstå detta fenomen.

5.1.3 Interregional konkurrens?

Den slutgiltiga prislappen för den medfinansierade delen av utbyggnaden blev 1,35 miljarder, vilket är 350 miljoner mer än man räknat med från regionens sida (Regeringen, 2014-04-03). Här går det att anta att den breda förankring projektet har i regionen, näringslivet och kommunerna underlättar för att gå med på prisökningen. Den konsensuskultur som vi sett ofta råder inom både nätverk och mer formella partnerskap kan antas bidra till detta. De faktorer vi identifierat ovan, som markörer för nyregionalismen, är till viss del relaterade till tanken vi här kallar för "för regionens bästa", det vill säga att det finns en tanke om ett greater good, som ligger bakom viljan att samarbeta i partnerskap och ta ansvar för den egna regionens tillväxt. I den motion som lämnades in i februari 2012 menar ledamöterna att det krävs att "regionen talar med tydlig och enig röst" för att förverkliga projektet (Motion, 2012-02-06). Detta uttryck för den enade regionen är också något som efterfrågas från näringslivshåll, där Västsvenska

handelskammaren i en debattartikel visar på nödvändigheten i att prioritera E20-projektet för att för att stå sig i konkurrensen med omvärlden. Här talar man också om att vägens utbyggnad är vital för att behålla jobben i regionen och uppmuntra nya investeringar (Debattartikel Handelskammaren, 2013). Denna tanke om en enad front kan här ses som en ytterligare fördjupning av partnerskapstanken och ett tydligt uttryck för den regionala samverkan. Genom att visa upp en enad front, utan interna konflikter, gynnas regionen.

Motiveringar kopplade till regionens konkurrensutsatthet är ständigt återkommande i E20-projektet. I samband med regionstyrelsens sammanträde, då beslutet om medfinansiering av vägutbyggnaden fattades, togs ett informationsmaterial fram angående projektet. Här lyfts regionens ökande konkurrenskraft fram som en viktig anledning till utbyggnaden av vägen (Regionstyrelsen, 2013). I brevet som överlämnas till infrastrukturministern nämns den nationella trafikplanen (2014-2025) och nödvändigheten i att E20-projektet blir inprioriterat i denna (Västra Götalandsregionen m.fl., 2012). Begreppet prioritering tyder på att tanken är att någonting annat behöver nedprioriteras till följd av det som prioriteras, något som här kan förstås som ett uttryck för den interregionala konkurrensen.

5.1.4 Sammanfattning

Den regionala samverkan tar sig i detta fall alltså uttryck i medfinansiering, där regionala aktörer går samman för regionens gemensamma bästa och finansierar ett projekt som egentligen ligger utanför den regionala och kommunala kompetensen. I och med medfinansieringens allt mer formella roll i infrastrukturplaneringen ökar regionens möjlighet att påverka vilka prioriteringar som görs även på de områden som är statens ansvar. Även om finansieringen ska vara helt frivillig från regionens sida och inte påverka prioriteringsordningen visar E20-projektet att så inte behöver vara fallet. I den ursprungliga trafikplanen för 2014-2025 fanns de berörda sträckorna inte med men efter förhandlingar, löften om medfinansiering och påverkansarbete med fokus på att "prioritera in" regionens intressen återfinns projektet nu i den nationella trafikplanen.

Institutionaliseringen av medfinansiering som ett instrument för regionalpolitiken kan ses som ett uttryck för nyregionalismen där regionens ökade betydelse för tillväxtskapande och partnerskap mellan regionala aktörer är centralt. Men för att förstå regionens drivkrafter behöver vi också tala om en interregional konkurrens där regioner tvingas förhålla sig till varandra och konkurrera om begränsade resurser. Denna tar sig i detta fall uttryck i regionens resonemang om att bli prioriterade (som tidigare fastslagits, möjligtvis på bekostnad av andra regioners projekt), att det är nödvändigt för att behålla jobben och möjliggöra för investeringar i regionen. Regional samverkan blir här ett viktigt verktyg för att klara sig i den interregionala konkurrensen. Det blir centralt för konkurrenskraften att visa upp en enad front och undvika interna konflikter inom regionen. Detta kan antas reproducera en konsensuskultur där ändamålen, i

viss utsträckning, helgar medlen, där ytterligare 350 miljoner till ett projekt ses som något nödvändigt för regionens bästa.

I det följande analyseras ytterligare ett fall, Region Skånes representationskontor i Bryssel, med fokus på flernivåstyrning och nätverk.

5.2 Region Skåne i Bryssel

Skåne European Office är namnet på Region Skånes representationskontor i Bryssel. Kontoret som etablerades i februari 2011 arbetar för att synliggöra regionen för ett ökat internationellt intresse med den övergripande målsättningen att bidra till tillväxt och utveckling i Skåne (Verksamhetsplan, 2013, s.2).

Under flera tillfällen 2008 diskuterade regionstyrelsens arbetsutskott Region Skånes arbete med EU-frågor. I april 2008 genomfördes en studieresa till Bryssel för att informera sig om hur organiseringen av representationskontor såg ut för andra regioner. Efter önskemål från regionfullmäktige om ytterligare konkretiseringar på hur regionen kunde stärka sitt EU-arbete redovisades en extern utredning av arbetsutskottet där förslag gavs på detta. I förslaget ingick att regionfullmäktige skulle bilda ett aktiebolag med säte i Belgien för att driva ett eget representationskontor för Region Skåne i Bryssel (prot. 2009-04-28, §39 ärende 10).

5.2.1 Sub-nationell representation

Begreppet sub-nationell representation definieras här som en regions representation med kontor i Bryssel. Att EU har blivit en viktig arena för regioner märks tydligt i Bryssel med det ökande antalet regioner som har självständiga representationskontor. Storleken på kontoren varierar mellan länder och regioner och kan ha allt från 1-2 anställda till större välfinansierade kontor (Hooghe & Marks, 2001 s. 87). Kontorens verksamhet kan bedrivas i olika former av partnerskap mellan offentliga och privata aktörer. En del är intresserade av ekonomiska frågor medan andra enbart består av politisk representation från regionala myndigheter (Keating & Hooghe, 2001, s. 245).

Verksamheten som bedrivs av regionala och lokala aktörer är främst till för informationsinhämtning, lobbying och nätverkande med såväl EU-aktörer som andra regioner (Hooghe & Marks, 2001 s. 86). Möjligheten till ett nära informationsutbyte om främst kommande EU-regleringar som kommer påverka på nationellt plan tycks vara det starkaste motivet till att regioner upprättar kontor i Bryssel. Ytterligare motiv för inrättandet av ett kontor kan vara om de regionala myndigheternas politiska intressen skiljer sig från de på statlig nivå (Hooghe & Marks, 2001 s. 87). Genom att vara på plats i Bryssel får kontoren information om vad som händer på den EU-politiska arenan och kan förmedla det vidare till hemregionen, men genom subnationella representanter kan även regionens

intressen framförs direkt till kommissionen, istället för via regeringen (Keating & Hooghe, 2001, s. 245).

Hooghe och Keating nämner även sammanhållningspolitiken och möjligheten att söka finansiering från strukturfonderna som en viktig orsak till representationen i Bryssel (Keating & Hooghe, 2001, s. 248). Regioner representerade i Bryssel ingår i transnationella nätverk som konkurrerar om EUs fonder och finansieringsmöjligheter (Hooghe & Marks, 2001, s. 88). Politisk mobilisering i Bryssel kring fonderna och möjligheten att påverka politiken med nära relationer i partnerskap med kommissionen tycks ha stärkt bilden av Bryssel som en viktig arena för regionala representanter (Keating & Hooghe, 2001, s. 248).

5.2.2 Skåne European office

Region Skåne fanns tidigare representerad i Bryssel genom Sydsveriges Europakontor (SSEO) drivet av det sydsvenska samarbetet SydSam och Sveriges kommuner och landsting (Utdrag extern utredning, 2009-01-21). I slutet av april 2009 togs ett beslut i regionfullmäktige om att regionstyrelsen skulle påbörja bildandet av ett bolag med säte i Belgien för att driva ett eget representationskontor i Bryssel (prot. Regionfullmäktige, 2009-04-28 §39 ärende 10). Beslutet togs efter en önskan från regionstyrelsen om att skapa en samlad organisation internt i Region Skåne för EU-arbetet som i sin tur innebar att regionen lämnade SydSams kontor i Bryssel. SSEO ansågs ha för få anställda för att kunna bevaka och samla information inom de många områden SydSams medlemmar ansvarade för. Regionstyrelsen menade att många skånska aktörer hade förväntningar på kontoret som inte kunde uppfyllas. Problem kring styrningen lyftes i och med att det var många aktörer från olika kommuner och landsting som verkade som både uppdragsgivare åt och "ägare" av kontoret (prot. Regionstyrelsen, 2009-04-06). I den externa utredningen nämns att SydSam inte är en stark organisation med ett tydligt uppdrag, avsaknaden av väldefinierade frågor och en huvudinriktning av verksamheten gör att man påpekar att en nystart av verksamheten skulle vara bra för alla medlemmar (utdrag ur extern utredning, 2009-01-29). Denna beskrivning kan ses som ett exempel på hur Region Skåne ansåg att man skulle kunna profilera sig bättre i Bryssel om regionen hade ett eget kontor med tydligare ägarförhållanden och en samsyn för vilka frågor som var bäst för just den egna regionen. Det tyder på nyregionalismens betoning på mer självständiga regioner, ansvariga för sin egen utveckling och tillväxt. Detta är också en bild som bekräftas av en tjänsteman på Region Skåne på avdelningen för internationella relationer: "Skåne har ju alltid varit störst, bäst och vackrast i det sydsvenska samarbetet (...) den skånska identiteten är väldigt stark och den finns inte på samma sätt i de andra regionerna i Sydsverige" (Lindbom, 2014-05-06).

Vid etableringen av representationskontoret var syftet bland annat att "stärka och synliggöra regionen gentemot EU:s institutioner och andra aktörer i Bryssel" samt att "öka intressebevakningen och främja Skånes intressen" (prot. Regionstyrelsen, 2009-09-22). Det tyder på en medvetenhet om nyregionalismens

fokus på regional utveckling och regionens eget ansvar i denna process. Insikten om att det går att både påverka politiken och strukturfondsprogrammets utformning kommer till uttryck i verksamhetsplanen där det exempelvis anges att kontoret ska ha fortsatta kontakter med personer i kommissionen som anses vara strategiskt viktiga (Verksamhetsplan, 2014). Här menas att även om regionen är en del i den europeiska unionen och på så vis finns representerad på nationell nivå, är den regionala representationen lika viktig för att förstärka inflytandet i EU och verka för regionens intresse (ytr. Regionstyrelsen, 2009-11-05).

Även samarbete och deltagande i nätverk framhålls i ett tidigt skede som en central del i representationskontorets arbete (prot. Regionstyrelsen, 2009-04-06), något som bekräftas från Region Skånes håll. Här framhålls bland annat INTERREG som underlättar samarbete mellan regioner i olika delar av Europa, något som ökat explosionsartat efter införandet av den gemensamma marknaden (Lindbom, 2014-05-06). Kontoret deltar i nätverk med aktörer som anses vara viktiga för hemmaorganisationens verksamhet. Det nämns i regionstyrelsens protokoll (2009-06-04) att det kan finnas skäl till att i speciella frågor forma samarbetsgrupper som under en viss tidsperiod kan driva en viss fråga. I verksamhetsberättelsen återges hur kontoret har lett samarbetsgrupper för kunskapsutbyte. Ett exempel är en grupp där aktörer som varit betydelsefulla för den skånska innovationsstrategin kopplats ihop med aktörer från skånska lärosäten för att utbyta och fördjupa kunskapen om den europeiska forskningsstrategin (Verksamhetsberättelse, 2014). Detta tyder på att nätverkande är en viktig del av regionens arbete. Denna tanke om att samarbete mellan olika nivåer och aktörer leder till framgång är en central del av den nya regionalpolitiken. Den anammas här av kontoret och samarbetsgrupperna som ska driva enskilda frågor och utgör tecken på både en konsensuskultur och att policier kan formars bortom den inomstatliga auktoritativa arenan.

I regionstyrelsen återges de uppgifter som kontoret bör syssla där just vikten av att bygga hållbara nätverk och värdefulla samarbetspartners med EUs intuitioner, intresseorganisationer och andra regionala representationer i Bryssel lyfts fram. Av vikt är att kontoret ska fungera som en ”dörröppnare” för hemmaorganisationen genom att bidra med sina kontakter i nätverken och i EUs organ (prot. Regionstyrelsen, 2009-09-22). Dessa uppgifter som belyser vikten av ett nära samarbete med EUs institutioner tyder på den flernivåstyrning som är en central del i nyregionalismen. Regionen avser att, genom en nära kontakt med EU och intresseorganisationer, påverka den politik som kommer influera politiken på hemmaplan. Det tyder på att regionen är medveten om att staten inte längre står som enskilt ansvarig för den politik som förs och flernivåstyrningen är en medveten strategi för att påverka regionens egna intressen.

Bilden bekräftas av intervjupersonen som förklarar hur arbetsprocessen sker på flera nivåer. Regionen har kontakter hela vägen mellan EU, nationen, Östersjöregionen och Region Skåne och att det pågår ett förhandlingsspel mellan de olika nivåerna. Det är därför möjligt att initiativ tas på regional nivå för att sedan tas upp direkt på EU-nivån genom samtal med tjänstemän på kommissionen. På så vis kan EU sedan ta upp de frågorna direkt med nationen och detta är en av orsakerna till varför regionen har ett kontor i Bryssel. Det är

meningen att Region Skåne ska jobba parallellt gentemot Stockholm (regeringen) och EU kring de frågor regionen har i sin utvecklingsstrategi men regionen kan komma fram snabbare i en fråga på nationellt plan genom att först ha lyft den i Bryssel. Bryssel anses som en viktig portal för regionens policypåverkan på hemmaplan, eller som vår intervjuperson, tjänsteman på Region Skånes internationella enhet, uttrycker det: “att få lite mer EU-legitimitet är ju mer sexigt då va” (Lindbom, 2014-05-06).

Att följa upp de partnerskap som skapas inom olika politikområden återges i verksamhetsberättelsen från 2014 som en viktig uppgift för kontoret. European Regions Research and Innovation Network (ERRIN) framstår som ett viktigt nätverk där det i verksamhetsberättelsen återges hur kontoret inbjudit till nätverksmöten i sina lokaler och tagit enskilda kontakter med tjänstemän från kommissionen för att följa hur olika projekt, och de partnerskap projekten innebär, formas (Verksamhetsberättelse, 2014). I både dokumenten från regionstyrelsen, regionfullmäktige och kontorets verksamhetsberättelse och plan nämns flera gånger hur kontoret ska jobba för att lokalisera partnerskap och bevaka utlysningar av projekt där skånska aktörer kan delta. Detta för att kunna föra hem information om partnerskapen till skånska aktörer och uppmärksamma dem om vilka möjligheter som finns i partnerskapen. Som tidigare nämnts utgör partnerskap en av de principer som måste gälla för att en region ska kunna ta del av EUs fonder för regionala utvecklingsprojekt. Det tyder på att Skåne är på plats i Bryssel för att få tillgång till dessa partnerskap som antas gynna regionens utveckling. Att bevaka de frågor som anses viktiga för regionen där möjligheter till medfinansiering finns nämns av regionstyrelsen som en uppgift för kontoret (prot. Regionstyrelsen, 2009-09-22). Arbetet med strukturfonderna är också en stor del av kontorets uppgifter. När det varit diskussioner med intresseorganisationer och andra regioner kring strukturfondernas utformning har kontoret rapporterat till hemmaorganisationen med vilka frågor som regionen borde bevaka för att kunna vara delaktiga (Lindbom, 2014-05-06). På så vis jobbar kontoret med påverkansarbete och lobbying som kan vara till fördel för regionen.

5.2.3 Interregional konkurrens?

Det går att argumentera för att beslutet att starta ett eget kontor i Bryssel i sig kan vara ett uttryck för den interregionala konkurrensen. Som en tjänsteman på Region Skåne uttrycker saken: “Eftersom mognaden hos de svenska regionerna i Sydsverige inte finns riktigt så har vi varit tvungna att ha ett eget kontor”. Konkurrensen tar sig också uttryck i formuleringar som “vi måste vara [i Bryssel] (...) Vi måste vara närvarande” och “det var nödvändigt att bryta upp från [SydSam]” (Lindbom, 2014-05-06) som kan anses visa på en situation där regionens företrädare inte tycker sig ha något annat val än att delta i konkurrensen. Här är tanken om nödvändigheten i att Region Skåne bröt sig ur SSEO och öppnade ett eget representationskontor ett tecken på vikten av konkurrenskraft. Region Skåne uppfattade att mognaden inte fanns i de andra

regionerna, de hade inte hittat gemensamma frågor att arbeta för. När Skåne står själv lyckas regionen jobba mer målinriktat med de frågor som är av värde för den egna regionen (Lindbom, 2014-05-06).

Att följa arbetet med partnerskap och projekt anges också som en viktig faktor för att effektivt kunna nyttja de möjligheter till medfinansiering som EUs fonder och program ger. Det nämns att kontoret på så vis kan bidra till att Region Skåne och övriga skånska intressenter kan starta fler projekt och därmed få en ökad andel EU- medel (prot. Regionstyrelsen, 2009-04-06). Det pekas också på att arbetet kring informationshämtning och nätverksbyggande verkligen ska vara till fördel för skånska aktörer (Verksamhetsberättelse, 2013). Det visar på en tanke om att ha regionens bästa i åtanke och att det är av vikt att få finansiering från EU-håll till regionens utvecklingsarbete, något som underlättas genom att finnas på plats och bevaka och påverka utformningen av olika projekt i Bryssel.

5.2.4 Sammanfattning

Beslutsgången kring och motiveringen av etableringen av ett representationskontor tyder överlag på en hög grad av medvetenhet om de nya förutsättningarna för bedrivandet av regionalpolitik. Region Skånes verksamhet kring representationskontoret Skåne European Office i Bryssel fungerar som ett svar på den nyregionalism vi redogjort för. Regionen tycks se sig själv som en mer självständig aktör när det gäller att skapa förutsättningar för utveckling och tillväxt i Skåne. Självständigheten tar sig uttryck genom att regionen finns representerad i Bryssel och lobbar för sina egna frågor mot kommissionen. Dels för att få med fler skånska aktörer som deltagare i olika partnerskap men även för att genom EUs fonder få finansiering från annat håll än enbart staten.

I materialet om representationskontoret kan vi även utläsa en bild av en situation som tyder på att regionen ingår i ett slags konkurrens med andra regioner. Det är viktigt att visa sig i Bryssel som en attraktiv samarbetspartner, en lättillgänglig region och en region med framåtanda. Denna bild bekräftas av vår intervjuperson som återger att kontorets främsta uppgift är ”att synliggöra Skåne och det vi är bra på och att visa upp att vi är en jättebra samarbetspartner att jobba med i olika frågor” (Lindbom, 2014-05-06).

Arbetet med sub-nationella representationskontor som blivit något av en nödvändighet för regioner i EU blir ett exempel på hur den interregionala konkurrensen utgör en drivkraft för regioner att anpassa sin regionalpolitik till de nya förutsättningarna som nyregionalismen utgör. För att återgå till Grens resonemang om regionernas anpassning till dessa nya förutsättningar består politiken i hög utsträckning av ett reaktivt svar från regionernas sida.

6 Slutsats - för regionens bästa

Med vår frågeställning om hur regional samverkan och sub-nationell representation kan förklaras mot bakgrund av de förändrade förutsättningarna för regionalpolitik har vi försökt synliggöra de förändrade ramar som den svenska regionalpolitiken verkar inom efter införandet av EUs gemensamma inre marknad. Vårt syfte var också att studera hur det påverkat regionen som en konkurrensutsatt politisk enhet. Nedan följer de slutsatser som dragits efter undersökningen.

6.1 Förändrade förutsättningar

Efter enhetsakten och införandet av den gemensamma marknaden i EU har nationsgränser fått allt mindre betydelse. Kapital och investeringar rör sig snabbare över gränser och den lokala kontexten får allt större betydelse för tillväxt och utveckling. I detta förändrade klimat har regionens betydelse som tillväxtskapare ökat explosionsartat. Detta har till viss del förklarats med teoribildning om nyregionalism, där ett nytt sätt att bedriva regionalpolitik blivit det härskande. Genom flernivåstyrning, nätverk, partnerskap och ett fokus på regional tillväxt skapas nya förutsättningar där regionen ses som den främsta tillväxtmotorn och också ansvarar för sin egen utveckling. Detta står i kontrast till den tidigare utjämnande politiken som fördes innan införandet av den gemensamma marknaden.

I denna undersökning har vi genom att även tillföra en kompletterande teori, om interregional konkurrens, gjort anspråk på att förklara regionernas anpassning till dessa nya förutsättningar, något vi illustrerat genom två exempel: Region Skånes representationskontor som utgör ett fall av sub-nationell representation och projektet E20 med ett starkt fokus på medfinansiering utgör ett fall av regional samverkan.

Vi har alltså redogjort för hur regionalpolitiken har gått från att vara styrd från statligt håll för att omfördela resurser och utjämna ojämlikheter mellan regioner till regional utvecklingspolitik där det främsta ansvaret för utveckling ligger hos regionerna själva. I vår undersökning har vi med hjälp av våra två fallstudier visat på hur enskilda regioner i allt högre utsträckning anser att de även måste vara konkurrenskraftiga gentemot andra regioner, inte bara över nationsgränser utan även inom samma land. Utveckling är något som är av vikt för nationen såväl som medborgarnas välmående och välvilja att leva på en plats. Att ha ”regionens bästa” i åtanke vid utformningen av regionalpolitik blir därmed viktigt ur enskilda regioners synvinkel.

6.2 Interregional konkurrens

Mot bakgrund av denna undersökning kan ett mönster observeras som tyder på att beslut och processer som tas på regional nivå genomsyras av en tanke om att ha just regionens bästa i åtanke. Genom att visa upp en enad front från regionens sida och eliminera interna konflikter blir regionen mer konkurrenskraftig. Detta är ett uttryck för den konsensuskultur som kan anses ha uppstått i och med nyregionalismen. Genom att enas kring regionens konkurrenskraft kan partnerskap och samarbeten skapas mellan aktörer från olika samhällsnivåer och politisk hemvist. I och med att fokus i regionalpolitiken ändrats från ett system med utjämning till ett ökat självstyre på regional nivå har regioner själva blivit ansvariga för sin utveckling och därmed också konkurrenter om begränsade resurser. Regioner är beroende av såväl investeringar från den privata sektorn och finansiella medel från både EU och statligt håll.

Vi har i undersökningen visat att våra undersökta fenomen, regional samverkan och sub-nationell representation, utgör fall av regioners anpassning till nyregionalismens förändrade förutsättningar och den interregionala konkurrensen. Ett tydligt tecken på att det är just den interregionala konkurrensen som utgör en drivkraft för regionernas anpassning är de reaktiva inslag som återfinns i regionernas förda politik. Att regioner känner att de behöver finnas på plats i Bryssel för att synas och påverka eller själva, genom regional samverkan, medfinansiera projekt som ligger utanför den regionala kompetensen kan snarare ses som ett svar på de förändrade förutsättningarna än egna initiativ från regionernas sida.

I och med regionernas ökande egna ansvar för utveckling föreligger också att skillnader i regionala resurstillgångar konstrueras som enskilda regioners problem och därmed blir regionens eget ansvar. Regioner med bättre geografiska, ekonomiska och sociala förutsättningar för att konkurrera kan antas tendera att klara sig bättre i konkurrensen och därmed gynnas av dessa nya förutsättningar. Det ställer höga krav på strukturfondsprogrammen som finns till för att motarbeta denna tendens. I studien ges inget utrymme för att vidare undersöka konsekvenserna av den interregionala konkurrensen men vidare forskning med utgångspunkt i konvergensteorier skulle kunna tänkas svara på frågor om detta.

Som tidigare nämnts är de val som gjorts inför denna studie av stor vikt för generaliserbarheten av resultaten som framkommit. Det krävs att ytterligare regioner och regionala projekt studeras utifrån det här perspektivet för att kunna dra mer långtgående slutsatser om den interregionala konkurrensen.

6.3 Avslutning

Föresatsen i denna undersökning var att förklara fenomenen regional samverkan och sub-nationell representation med hjälp av teorier om nyregionalism. Efter undersökningen har en bild av regionen som en konkurrensutsatt enhet vuxit fram, något vi här valt att beskriva med begreppet interregional konkurrens. I denna uppsats har ambitionen inte varit att på något sätt mäta den interregionala konkurrensen, eller visa på i vilken utsträckning den förekommer. Utrymme ges inte heller i denna studie för en undersökning om vilka konsekvenser de nya ramarna för regionalpolitiken för med sig. Här skulle vidare forskning kring följderna av interregional konkurrens vara intressant. Möjliga ingångar här skulle kunna vara ett demokratiperspektiv eller ett maktperspektiv.

Regionens ökade betydelse som ekonomisk och politisk enhet och nationalstatens minskade inflytande har ändrat spelreglerna på den regionalpolitiska arenan. Här har vi talat om regionens nya förutsättningar med ökat självstyre och ansvar för sin tillväxt och utveckling, ett förhållandevis nytt fenomen inom regionalpolitiken. Makten har förskjutits närmare den lokala nivån, något som ställer nya krav på regionen. För att klara sig i konkurrensen med andra regioner både inom samma land och i andra länder krävs ett nytt förhållningssätt där politiken måste verka för regionens bästa.

7 Referensförteckning

- Andersson, Frida- Richard Ek och Irene Molina. 2008. Regionalpolitikens geografi: regional tillväxt i teori och praktik. Lund: Studentlitteratur
- Bache, Ian & Matthew Flinders, 2004. Multi-level Governance. New York: Oxford University Press Inc
- Bouvet, Florence och Sandy Dell’Erba, 2010 “European Regional Structural Funds: How Large is the Influence of Politics on the Allocation Process?”, Journal of Common Market Studies, vol. 48, nr. 3, s. 501–528.
- Cuckovic, Nevenka- Kresemir Jurlin och Valentina Vuckovic, “Measuring regional competitiveness: the case of Croatia”, Southeast European And Black Sea Studies, vol.13, nr. 4, s. 503-523
- Europeiska Unionen= Europeiska unionens officiella webbplats [elektronisk] 2010. Information om Europeiska Enhetsakten. Tillgänglig: <http://europa.eu> > Europa> Sammanfattning av EU-lagstiftningen> Institutionella frågor> Det europeiska samarbetet sett mot bakgrund av fördragen Hämtdatum: 2014-04-25
- Fejes, Andreas & Robert Thornberg (red.), 2009. Handbok i kvalitativ analys. Stockholm: Liber
- Gren, Jörgen. 2002. Den perfekta regionen?: en nyregionalism i Europa och samspelet mellan staten, regionen och den europeiska integrationen. Lund : Studentlitteratur
- Gren, Martin och Per-Olof Hallin, 2003. Kulturgeografi : en ämnesteoritisk introduktion. Malmö: Liber
- Harvey, David. 2011. Ojämlighetens nya geografi: texter om stadens och rummets förändringar i den globala kapitalismen. I redaktion av Anders Lund Hansen och Magnus Wennerhag; översättning av Henrik Gundenäs. Stockholm: Bokförlaget Atlas
- Hedlund, Gun & Stig Montin (red.) 2009. Governance på svenska. Stockholm: Santérus Förlag
- Hooghe Liesbet & Gary Marks, 2001. Multi-level governance and European integration. Maryland: Rowman & Littlefield Publishers Inc.
- Hultén, John, 2012. Ny väg till vägar och järnvägar. Lund: Lund Political Studies 166.
- Jerneck, Magnus och Janerik Gidlund, 2001. Komplex flernivådemokrati: Region Lobbying i Bryssel. Kristianstad: Kristianstads boktryckeri

- Justensen, Lise & Nanna Mik-Meyer, 2010. Kvalitative metoder i organisations- og ledelsesstudier, Köpenhamn: Ritzels forlag
- Keating, Michael, 1998. The New Regionalism in Western Europe. Northampton: Edward Elgar Publishing
- Keating, Michael, 2003, "The invention of regions: political restructuring and territorial government in Western Europe" i Brenner, Neil (edt.)- Bob Jessop- Martin Jones & Gordon Macleod. State/Space: A reader. Blackwell Publishing: Malden
- Keating, Michael & Liesbet Hooghe, 2001. "Bypassing the nation-state? Regions and the EU policy process" i Richardson, Jeremy European Union- Power and policy-making. uppl. 2 London: Routledge, s.240-255.
- Kitson, Michael- Ron Martin och Peter Tyler, 2004, "Regional Competitiveness: An Elusive yet Key Concept?", Regional Studies, vol. 38, nr. 9, s. 991-999.
- Mitander, Tomas, Line Säll, and Andreas Öjehag-Pettersson. 2013. Det regionala samhällsbyggandets praktiker : tiden, makten, rummet. Göteborg: Daidalos
- Mukthar-Landgren, Dalia, 2006. "Den delade staden- Välfärd för alla i kunskapsstaden Malmö", Fronesis, nr. 18, s. 120-132.
- Nilsson, Björn, 1994. Fallstudier som metod. Studentlitteratur: Lund.
- Översättning från: Merriam, B Sharan och Bass Jossey, 1988. Case Study Research in Education. San Francisco: Inc Publishers
- Näringsdepartementet, Nationella planen, Hemsida, [elektronisk] 2014. Tillgänglig: <http://www.nationellaplanen.se/> Hämtdatum 2014-05-20
- Ohmae, Kenichi. 1995. The end of the nation state: the rise of regional economies. New York: Free Press
- Pettersson, Bjarne - Johan Trouvé, 2013. Kampen för fyrfältsväg går vidare [elektronisk]
<http://handelskammaren.net/sv/Nyheter/debattartiklar/Debattartiklar/2013/december/kampen-for-fyrfaltsvag-gar-vidare/>. Hämtdatum: 2014-05-02
- Pierre, Jon och Göran Sundström (red.). 2009. Samhällsstyrning i förändring. Stockholm: Liber
- Pierre, Jon, 2009. "Tillväxtpolitikens styrningsproblem" i Pierre, Jon, och Göran Sundström (red.). Samhällsstyrning i förändring. Stockholm: Liber s. 72-89
- Regeringen = Regeringskansliets officiella webbplats [elektronisk] Information om regional tillväxt. Tillgänglig: <http://www.Regeringen.se> > Regeringens politik > Näringsliv, handel, regional tillväxt och konsumentpolitik Hämtdatum: 2014-05-12
- Rönblom, Malin, 2013. "Studier av makt och politik: Regionalt samhällsbyggande som empirisk utgångspunkt" i Mitander, Tomas- Line Säll och Andreas Öjehag- Pettersson (red.), Det regionala samhällsbyggandets praktiker: tiden, makten, rummet. Göteborg: Daidalos, s. 75-100
- Säll, Line och Andreas Öjehag-Pettersson, 2013. "En neoregional regimpraktik: Globalisering och kluster i regional tillväxtpolitik" i Mitander, Tomas- Line Säll och Andreas Öjehag- Pettersson (red.), Det regionala samhällsbyggandets praktiker: tiden, makten, rummet. Göteborg: Daidalos, s. 101-123
- Yin, Robert K, 2007. Fallstudier : Design Och Genomförande. Översättning av Björn Nilsson. Malmö : Liber

Primärmaterial

Lindbom, Maria. Internationell strateg på Region Skånes avdelning för möten och internationella relationer. Intervju 6 maj 2014.

Motion 1994/95:A422- Partnerskapet och EU:s strukturfonder

Motion, Folkpartiet 2012-02-06, Rothstein, Rosie. Tag tydlig ställning för utbyggande av E20 till motorväg. [elektronisk] Tillgänglig: <https://alfresco.vgregion.se/alfresco/service/vgr/storage/node/content/workspace/SpacesStore/f94258f1-4379-4942-8409-a9cf5ef33f23?a=false&guest=true>. Hämtdatum: 2014-05-02.

Prop. 2007/08:1 utgiftsområde 19 - Regional utveckling

prop. Regeringen 2008/09:35

prot. Regionfullmäktige, 2009-04-28 §39 ärende 10 - Region Skånes internationella arbete. Protokoll från sammanträde i regionfullmäktige. [elektronisk] Tillgänglig: <http://www.skane.se/upload/Webbplatser/Skaneportalen-extern/PolitikPaverkan/Sammantraden/Regionfullmaktige/Protokoll/dokument/RF.P.090428.pdf> Hämtdatum: 2014-04-29

prot. Regionstyrelsen, 2009-09-22. Bildande av bolag- representationskontor i Bryssel. [elektronisk] Tillgänglig: <http://www.skane.se/upload/Webbplatser/Skaneportalen-extern/Organisation/Styrande%20dokument/Allmänt%20regionövergripande/Brysselkontor.pdf> Hämtdatum: 2014-04-29

SOU 2007:13. Regional utveckling och regional samhällsorganisation. Ansvarskommittén

SOU 2011:49. Medfinansiering av transportinfrastruktur m.m. Slutbetänkande av medfinansieringsutredningen

Trafikverket, 2012. Trafikverkets inriktning och rekommendation - Åtgärdsvalsstudie, E20 genom Västra Götaland [elektronisk]. Tillgänglig: http://www.trafikverket.se/PageFiles/9849/trafikverkets_inriktning_och_rekommendation_atgardsvallsstudie_e20_genom_vastra_gotaland.pdf. Hämtdatum: 2014-05-02

ytr. Regionstyrelsen, 2009-11-05. Yttrande från regionstyrelsen i samband med laglighetsprövning. [elektronisk] Tillgänglig: https://www.skane.se/upload/Webbplatser/Skaneportalen-extern/PolitikPaverkan/Sammantraden/Regionstyrelsen/Foredragningslista/dokument/RS_091105_Extra%201.pdf Hämtdatum: 2014-05-08

Utrag ur extern utredning, 2009-01-29. Förslag till ny organisation för EU-arbetet i Region Skåne. [elektronisk] Tillgänglig: http://www.skane.se/upload/Webbplatser/Skaneportalen-extern/PolitikPaverkan/Sammantraden/Sektor_var_d_och_halsa/Halso_och_sjukvardsnamnden/Foredragningslista/HSN.090525.A34.REVIDERAT.pdf Hämtdatum: 2014-04-29

- Verksamhetsberättelse, 2013. Skåne European Office. [elektronisk] Tillgänglig:
http://www.skane.se/Public/Skanes_utveckling/EU/Dokument/verksamhetsberattelse%202013.pdf Hämtdatum: 2014-04-29
- Verksamhetsplan, 2014. Skåne European Office. [elektronisk] Tillgänglig:
http://www.skane.se/Public/Skanes_utveckling/EU/Dokument/Verksamhetsplan%202014.pdf Hämtdatum: 2014-04-29
- Västra Götalandsregionen, 2013. Avsiktsförklaring för medfinansiering av E20-utbyggnad genom Västra Götaland. [elektronisk]
http://www.vgregion.se/upload/Regionutveckling/RUN/2013/e20_VGR_130604.pdf. Hämtdatum: 2014-05-02
- Västra Götalandsregionen, Kommunalförbunden för Skaraborg, Göteborgsregionen, Sjuhärad och Fyrbodol samt Västsvenska Handelskammaren 2012. [elektronisk]
http://www.vgregion.se/upload/Regionutveckling/Infrastruktur-IT/E20/120911_E20-oppet-brev.pdf. Hämtdatum: 2014-05-02

8 Bilagor

8.1 Bilaga 1: intervjuguide

Representationen i Bryssel

Hur länge har du jobbat här och vad har du gjort tidigare?

Hur ser Sydsam-samarbetet ut?

- Hur gick det till när Skåne valde att gå ur SydSam för att starta ett eget kontor?
- Varför var det viktigt att ha en egen representation?

Vilken är representationskontorets främsta uppgift?

Hur ser kommunikationen ut mellan representationskontoret och hemmaorganisationen i Skåne?

På vilket sätt bevakas regionens intressen i Stockholm?

- Finns det något som går att påverka i Bryssel som inte går att påverka i Stockholm?

Region Skåne står sedan 2011 själv ansvarig för sin regionala utveckling, hur påverkar det representationskontorets arbete i Bryssel?

Har det varit bra för regionen att ha ett eget kontor?

Nätverk och partnerskap

I regionfullmäktiges beslut om att starta kontoret nämns att man bör skapa fungerande partnerskap för de områden som prioriteras för kontoret, hur ser ett sådant partnerskap ut?

Vilken roll har representationskontoret i arbetet kring strukturfonderna?

- Vilka fonder söker Region Skåne från?

Att bygga nätverk med EUs institutioner och andra regioner på plats i Bryssel nämns i verksamhetsplanen som en viktig andledning till representationskontor i Bryssel, vilka anser du är viktigast att nätverka med?

8.2 Bilaga 2: analysschema

Nyregionalism	
Regional utveckling	tillväxt investeringar regionens ansvar
Partnerskap	samverkan medfinansiering
Nätverk	samverkan kunskapsutbyte
Flernivåstyrning	direktkontakt med kommissionen former av vertikal samverkan
Interregional konkurrens	
För regionens bästa	konsensus enad front gynna det lokala
Konkurrens	stå sig i konkurrensen ta initiativ bli prioriterade/bli bortprioriterade inget val